

KIRJALLINEN KYSYMYS 137/2014 vp

Suomalaisevakkojen omaisuuden restituuatio

Eduskunnan puhemiehelle

Talvi- ja jatkosodan seurauksena lähes 450 000 suomalaista menetti käytännössä kaiken kiinteän omaisuutensa ja suurimman osan irtaimesta omaisuudestaan Neuvostoliitolle pakkoluovutetulla alueella joutuessaan useimmiten hyvin lyhyellä varotusajalla pakenemaan kotoaan muualle Suomeen. Suomalaisten kotimaan pakolaisten eli evakkojen omaisuutta ei Neuvostoliitto tai Venäjä ole missään vaiheessa palauttanut tai korvannut, joten omaisuuden restituuatio ei miltään osin ole toteutunut. Suomen valtion varoista on pakkoluovutetulle alueelle jääneestä omaisuudesta maksettu sosiaali- ja yritystukena korvauksia pika-asutuslain ja maanhankintalain mukaisesti.

Kansainvälisten lakien ja sopimusten, kahdenvälisten sopimusten tai Neuvostoliiton, Venäjän tai Suomen perustuslain mukaisesti omaisuuden omistusoikeus ei ole siirtynyt alkuperäisiltä omistajilta tai heidän suvuiltaan myöskään muulle taholle. Suomen valtio on ollut restituuatioon osalta passiivinen, eikä se yli 20 vuotta sitten tapahtuneesta Neuvostoliiton luhistumisesta huolimatta ole ottanut asiaa esille Venäjän kanssa. On huomioitava, että restituuatio-oikeus ja pakkoluovutetun alueen palauttaminen ovat kaksi eri asiaa. Lisäksi restituuatio-oikeus on olemassa pakkoluovutetun alueen palauttamisesta riippumatta.

Omistaminen ja sen pysyvyys ovat yksityisoikeudellisia juridisia, eivät kansainvälisoikeudellisia, kysymyksiä. Omistus on yksi vanhimmista ihmisoikeuksista, joka on kansainvälisissä laeissa ja sopimuksissa sekä eri valtioiden perustus-

laeissa säännelty. Kansainväliseksi laiksi muodostuneen 18.10.1907 allekirjoitetun Haagin sopimuksen 55 artikla muun muassa määrää: "Valtaajavaltio ei saa pitää itseään muuna kuin viholisvaltiolle kuuluvien ja vallatussa maassa olevien yleisten rakennusten, kiinteistöjen, metsien ja maanviljelystilusten haltijana ja nautinta-oikeuden käyttäjänä". Sen täytyy säilyttää tämän omaisuuden pääoma-arvo sellaisenaan ja hoitaa sitä nautinta-oikeutta koskevien sääntöjen mukaan. Sopimuksen 53 artiklassa ilmaistaan, että valtaajavaltion tulee antaa yksityisille henkilöille kuuluva omaisuus takaisin ja sen on järjestettävä korvaus rauhanteossa. 46 artiklassa sanotaan, ettei yksityistä omaisuutta saa takavarikoida.

Séversin rauhansopimuksessa vuonna 1920 Ympärysvallat, joihin myös Neuvostoliitto kuului, sitoutuivat säännöksiin korvauksista ja kansalaisten paluusta koteihinsa. Kansainvälinen tuomioistuin, ICC, teki päätöksen 13.9.1928 (Chorzow-tehtaan tapaus), jossa omaisuuden palauttaminen oli suositeltavin muoto, ja sen ollessa mahdotonta oli kompensatio toinen vaihtoehto. Sodanvastaisessa sopimuksessa 10.10.1933 määrättiin, että hyökkäyssodalla saavutetut hyödyt eivät olleet laillisia. Kansainliitto katsoi 14.12.1939 Neuvostoliiton eronneeksi (eli Kansainliitto erotti Neuvostoliiton) sen talvisodan aloittaneen hyökkäyksensä vuoksi. Kansainvälinen yhteisö siten tuomitsi neuvostoaggression. Neuvostoliitto sitoutui Atlantin julistukseen 1.1.1942, ja samanaikaisesti se sitoutui YK:n periaatteisiin ja sen perustamiseen. Ihmisoikeuksil-

la oli vahva asema YK:n perustamisen periaatteissa.

Restituutiokysymykset eivät liity Kansainvälisen tuomioistuimen (ICC) toimialaan, joka perustettiin YK:n perustamiseen liittyvällä julistuksella 1.1.1942. Sen päätösvaltaan kuuluvat jäsenvaltioiden väliset juridiset kysymykset, kuten rauhansopimukset. Lontoon julistuksessa vuonna 1943 liittoutuneet julistivat tavoitteekseen mitätöidä kaikki pakolla tehdyt omaisuussiirot Euroopassa. Nämä osoittavat, että ennen Pariisin rauhansopimusta tehdyt kansainväliset lait ja sopimukset, jotka Neuvostoliitto ja Suomi ovat ratifioineet, yksiselitteisesti vahvistavat omistuksen pysyvyyden.

Sotien jälkeisistä kansainvälisistä sopimuksista merkittävimmät ovat YK:n ihmisoikeuksien julistus 10.12.1948 ja Euroopan neuvoston vuodelta 1950 oleva ihmisoikeussopimus, joka noudattaa ihmisoikeusjulistuksen periaatteita. Neuvostoliitto (ja sitä kautta Venäjä) ja Suomi ovat sitoutuneet YK:n julistukseen.

YK:n ihmisoikeusjulistuksen 17 artikla vahvistaa omistuksen jatkuvuuden:

1. Jokaisella on oikeus omistaa omaisuutta yksin tai yhdessä toisten kanssa.
2. Keltään älköön mielivaltaisesti riistettäkö hänen omaisuuttaan.

Sodan seurauksena kyse on yleensä omaisuuden laittomasta haltuunotosta tai takavarikoinnista. Kyse on siten omaisuuden mielivaltaisesta riistämisestä sen oikealta omistajalta.

Restituutiokysymykset kuuluvat Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) toimialaan. EIT on antanut tuomitsevia päätöksiä samankaltaisista asioista kuin evakkojen oikeudet ovat, mutta evakkoihin liittyvät päätökset ovat perustuneet vain Venäjän näkökulmiin.

Kansainväliset instituutiot ovat kiinnittäneet voimakkaasti huomiota neuvostoaggressioihin ja tuominneet ne. ETYK-päätösasiakirjassa vuonna 1975 kiinnitettiin merkittävästi huomiota kansainvälisiin ihmisoikeuksiin. Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous teki 25.1.2006 päätöksen, jossa se tuomitsi totalitarististen kommunistihallintojen rikokset. Euroopan unionin parlamentaarisen yleiskokouksen päätös

2.4.2009 tuomitsi kommunismin rikokset, joihin myös suomalaisomistuksen anastus voidaan katsoa kuuluvaksi.

Suomen ja Neuvosto-Venäjän välinen Tarton rauhansopimus 14.10.1920 sisälsi useita omaisuuteen liittyviä määräyksiä. Yleisenä periaatteena oli yksiselitteisesti se, ettei omistusoikeus muuttunut rajan siirtymisen vuoksi. Neuvostoliiton talvisodan hyökkäys rikkoi keskinäisen hyökkäämättömyyssopimuksen vuodelta 1932 ja sen jatkosopimuksen vuodelta 1934. Moskovan rauhansopimuksessa 12.3.1940 ei käsitelty lainkaan yksityistä omaisuutta. Moskovan välirauhansopimuksessa 19.9.1944 ei myöskään omaisuuskysymystä käsitelty. Omistusoikeus evakkojen omaisuuteen ei näillä sopimuksilla ole siten voinut siirtyä Neuvostoliitolle.

Pariisin rauhansopimuksessa 10.2.1947 vahvistettiin Moskovan välirauhansopimuksen ehdot esimerkiksi rajan osalta. Pariisin rauhansopimuksen 27 artikla määrää: "Suomen hallituksen ja Suomen kansalaisten oikeudet, kuin myös suomalaisten juridisten henkilöiden oikeudet, jotka koskevat suomalaista omaisuutta tai muita suomalaisia varoja Liittoutuneiden ja Liittyneiden Valtojen alueella, on saatettava entiselleen tämän sopimuksen tultua voimaan, mikäli näitä oikeuksia on rajoitettu sen johdosta, että Suomi osallistui sotaan Saksan rinnalla". Tämä artikla selventää, että kaikkien suomalaisten omaisuus ja oikeudet palautettiin rauhansopimuksella vuonna 1947. Neuvostoliitto oli Valvontakomissiollaan, rajapäätöksillään ja muilla keinoin tehnyt suomalaisille mahdottomaksi vallita omaisuuttaan pakkoluovutetulla alueella. Koska raja oli siirtynyt jo vuonna 1944 välirauhansopimuksella, oli vuonna 1947 pakkoluovutetun alueen osalta kyse Neuvostoliiton eli Liittyneiden valtojen alueesta. Artiklan tulkintaa selventää 28 artikla, jonka mukaan " - - Suomen ja Suomen kansalaisten Saksassa olevaa omaisuutta älköön enää käsiteltäkö vihollisomaisuutena, ja kaikki tällaiseen käsittelyyn perustuvat rajoitukset on poistettava."

Pariisin rauhansopimuksessa ei muutoin käsitellä omistukseen liittyviä oikeuksia. Sopimus yksiselitteisesti tukee omistuksen pysyvyyttä.

Niin sanottu naapuruus sopimus Suomen ja Venäjän välillä allekirjoitettiin 22.1.1992, jossa omistuskysymystä ei käsitelty lainkaan.

Suomen eduskunta ja korkeasti oppineet lakimiehet ovat kahdesti tarkoin perehtyneet rajan siirtymisen vaikutukseen omistusoikeuteen. Kun Karjala jatkosodan hyökkäyksen vuoksi palautui Suomelle, eduskunta päätti Tarton rauhan rajojen palauttamisesta. Eduskunta sääti restitutiioon perustuvan lain Karjalan palauttamiseksi. Noin 280 000 evakkoa pääsi omiin, pääosin tuhoituihin koteihinsa aloittamaan jälleenrakentamisen. Eduskunta ei siten katsonut omistuksen siirtyneen Neuvostoliitolle tai Suomen valtiolle.

Porkkalan palautuessa Porkkala-komitea pyysi lausunnon vuonna 1955 seitsemältä juridiselta asiantuntijalta. Heistä kuusi katsoi, ettei aluemuutoksella ole kansainvälisen oikeuden perusteella vaikutusta omistusoikeuden pysyvyyteen. Yksi asiantuntija ei ottanut kantaa asiaan. Porkkala-komitean päätöksenä oli, ettei Porkkalan siirtyminen Neuvostoliiton perustuslain ja suvereniteetin piiriin vaikuttanut suomalaisten omistusoikeuteen. Lainsäätäjä eli eduskunta oli samalla kannalla, minkä vuoksi se sääti restitutiioon perustuvan Porkkala-lain.

Missään kansainvälisessä laissa tai sopimuksessa tai kahdenvälisessä sopimuksessa ei esitetä, että sotaan syyllisyys tai syyttömyys vaikuttaisi yksityiseen omistukseen. Neuvostoliiton syyllisyys talvi- ja jatkosotaan on kuitenkin selkeä. Presidentti Boris Jeltsin tunnusti 18.5.1994 Kremlissä, että "Suomen alueiden vieminen oli Stalinin totalitaarista politiikkaa, ja jokainen Venäjän johtaja tuntee piston sydämessään tehdystä vääryydestä". Alueiden mukana Neuvostoliitto vei myös suomalaisten omaisuuden. Neuvostoliiton erottaminen Kansainliiton jäsenyydestä oli selvä osoitus siitä, kuka talvisodan aloitti. Venäjän presidentti Vladimir Putin tunnusti 14.3.2013 Neuvostoliiton aloittaneen talvisodan: "Uskon, että silloin bolshevikit yrittivät korjata ne historialliset virheet, jotka he tekivät vuonna 1917." Jatkosotaan syyllistä voidaan kansainvälisen oikeuden pohjalta tarkastella niillä toimenpiteillä, joita kumpikin osapuoli teki ennen sota. Suomi

ei tehnyt ainuttakaan sodan aloittavaa toimenpidettä, mutta Neuvostoliitto teki niitä useita.

Niin kutsuttujen korvauslakien vaikutusta omistuksen pysyvyyteen eduskunta on harkinnut ainakin neljä kertaa: säätäessään pika-asutuslain 28.6.1940, Karjalan palautuslain 6.12.1941, maanhankintalain 5.5.1945 ja Porkkalan palautuslain 8.6.1956. Porkkala-komitean käyttämistä korkeista lainoppineista viisi katsoi, etteivät korvauslait vaikuttaneet omistukseen. Yhden mielestä omistus oli Moskovan välirauhansopimuksen mukaan jollain tavoin rauennut, ja yksi ei ottanut asiaan kantaa. Kummassakaan korvauslaissa ei ole mitään mainintaa omistuksen siirtämisestä korvausten tai pakkoluovutuksen perusteella. Korvaukset olivat sosiaali- ja yritysapua, ja ne olivat teoreettisesti laskien 39 prosenttia omaisuuden käyvästä arvosta. Käytännössä ne olivat keskimäärin 20 prosenttia evakkojen ostaman kylmän tilan kauppahinnasta.

Evakot, kuten muutkaan korvauksia saaneet ryhmät, eivät saaneet tiloja tai tontteja lahjaksi, vaan he joutuivat maksamaan ne. Asuntotonteista ja -tiloista suurimman osan saivat ostaa rintamamiehet. Viljelystiloista pääosan saivat ostaa evakot eli siirtoväki. Suomen lainsäädännön mukaan kiinteän omaisuuden omistusoikeuden siirto on määrämuotoinen oikeustoimi, kuten esimerkiksi pakkolunastus. Siirto ei tapahdu impliitsisesti. Mitään määrämuotoista tai siirtoon jottenkin liittyvää asiakirjaa ei ole laadittu, eikä omistusoikeus siten ole voinut siirtyä Suomen valtiolle korvauslakien perusteella.

Neuvostoliiton perustuslaki esimerkiksi vuodelta 1977 korosti 29 artiklassaan vahvasti kansainvälisestä laista nousevien yleisesti tunnustettujen periaatteiden ja sääntöjen täyttämistä. Omistuksen pysyvyys on yksi keskeisimmistä kansainvälisistä säännöistä. Neuvostoliitto ei missään vaiheessa tehnyt minkäänlaista muodollista sosialisointia tai erillistä lakia, jolla suomalainen omaisuus olisi siirretty sen haltuun, saati omistukseen. Tällaisella ei sinänsä olisi ollut erityistä merkitystä, koska laitton tai rikollinen takavarikointi tai haltuunotto ei tuo mitään oikeuksia.

Venäjän perustuslaki on erittäin vahvasti ihmisoikeuksia ja kansainvälisiä normeja kunnioit-

tava. Lain vahva tuki ihmisoikeuksille tulee esille jo lain ingressissä, jossa mainitaan muun muassa ihmisoikeudet ja vapaudet. Laissa korostetaan universaaleja periaatteita ja tunnustetaan perimysjärjestys. Pakkokeinoin tehdyn takavariokoinnin tulee tapahtua täyttä korvausta vastaan. Perustuslain ja sen käytännön soveltamisen välillä on kuitenkin syvä kuilu. Venäjän perustuslain eräänlaisena viitelakina on Venäjän perustuslaki vuodelta 1978. Silti nykyisessä perustuslaissa ei Neuvostoliittoa mainita lainkaan. Siltä osin kuin Neuvostoliiton perustuslaki on Venäjän perustuslain vastainen, sitä ei pidä noudattaa.

Venäjän federaatio on presidentti Boris Jeltsinin YK:ssa tekemän ehdotuksen mukaisesti täysimääräisesti vastuussa Neuvostoliiton toimista. Vastuu sisältää oikeuksien lisäksi kaikki velvoitteet, mukaan lukien taloudelliset vastuut. Venäjä on vastuussa suomalaisevakkojen restitutio-oikeuden toteutumisesta. Neuvostoliittoa ei enää ole olemassa, mutta neuvostoaikaiset rikokset ovat korjaamatta. Esimerkiksi Venäjän ortodoksisirkko on saanut kiinteistöjään takaisin, joten restitutio ei maassa ole vieras ajatus. Venäjän federaation lakien avulla ei ole yritetty eikä ole mahdollista muuttaa laittomia tekoja laillisiksi tai saada aikaan sellaista oikeutta, jota Neuvostoliitollakaan ei koskaan ole ollut. Venäjän perustuslain toinen sektio dementoi eriävät neuvostoaikaiset lait täysin.

Kaikkien pakolaisten oikeudet tulevat selvimmin esille YK:n sveitsiläisen alakomission vuoden 2005 restitutiossa Pinheiron periaatteista. YK:n pakolaiskäsitteen mukaan kotimaan sisäisillä pakolaisilla on samat oikeudet kuin muillakin pakolaisilla. Pinheiron periaatteet suojelevat yksityisen omistuksen lisäksi liike- ja maatalousomaisuutta sekä pitkäaikaisen vuokraoikeuden pysyvyyttä. Pakolaisten täysi oikeus paluuseen esitetään selvästi: "Jokaisella pakolaisella on oikeus palata kotiinsa ja saada omaisuutensa takaisin". Paluuoikeus ja oikeus omaisuuteen eivät riipu ajan kulumisesta tai pakolaisen integroitumisesta nykyiselle asuinsijalleen. Valtion perimysehdoin oikeutta ei voida rajoittaa. Pinheiron periaatteiden pohjalta suomalaiset evakot ovat ensisijaisia ja pakkoluovutetulla alueel-

la nyt asuvat venäläiset toissijaisia oikeudenomistajia. Sekä Suomi että Venäjä ovat vastuussa siitä, että evakkojen oikeudet toteutuvat. YK:n Pinheiron periaatteet ovat suostuttelevaa normistoa. Ne perustuvat kansainvälisiin lakeihin ja sopimuksiin, eivät taannehtivuuteen. Kyse ei ole uudesta säännöstöstä, vaan asiantuntijoiden toteuttamasta vanhojen normien aikaisempaa selvemmästä esittämisestä.

Suomi on usein korostanut YK:n roolia ja sen periaatteiden merkitystä ja sitovuutta. Jo YYA:n 7 artikla korosti YK:n periaatteita samoin kuin sen muukin teksti. Myös Suomen ja Venäjän välinen keskinäinen sopimus 4.5.1996 tuo tätä asiaa esille, mutta silti Suomi ei ole ottanut restitutio-asiaa esille Venäjän kanssa. Neuvostoliiton kanssa 8.2.1989 tehdyssä sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevassa sopimuksessa puhutaan pakkotoimenpiteistä, kuten kansallistamisesta, pakkolunastuksesta tai muista vastaavista haltuunottoimenpiteistä. Tällöin näistä tulee maksaa asianmukainen korvaus. Suomen hallituksen mukaan kyseinen sopimuskohta on sopusoinnussa hallitusmuodon 12 §:n määräysten kanssa. Vuoden 1997 valtiopäivillä (HE 83/1997 vp) käsiteltiin sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua Venäjän kanssa. Tällöin todettiin, että neuvostoaikana säädetty suojelu soveltuu edelleen. Sijoitusten suojelu tukee vahvasti omistusoikeuden pysyvyyttä.

Hallituksen esityksessä (HE 32/2003 vp) tuodaan esille, että YK:n yleissopimuksen 25 artiklan 2 kappaleen mukaan rikosten uhrit voivat hakea vahingonkorvausta ja rikoksella viedyn omaisuuden palauttamista. Vaikka tämä esitys koskee rikollisuutta yleisesti, se soveltuu hyvin myös Neuvostoliiton evakkoihin kohdistamiin omaisuusrikoksiin. EU-komissio on asettanut rikoksen uhrin oikeuksien lujittamisen strategiseksi prioriteetiksi. Suomi EU:n jäsenenä on tämän esimerkiksi eduskunnan suuren valiokunnan istunnossa vuonna 2011 tuonut esille. Suomen kannan mukaan erityistä huomiota on kiinnitettävä haavoittuvan uhrin asemaan. On taattava, että uhrin oikeudet, erityisesti ihmisarvo sekä yksityis- ja perhe-elämän suoja ja omistusoikeus, tunnustetaan ja että niitä noudatetaan. Suomen

nykyinen hallitusohjelma pyrkii vahvasti edistämään ihmisoikeuksien toteutumista. Evakkojen restitutioasiassa hallitus siten toimii itse määrittämiensä periaatteiden vastaisesti.

Suomella ja suomalaisilla evakoilla on täysi oikeus vaatia restitution toteuttamista eli omaisuutensa palauttamista. Mikäli palauttaminen ei ole mahdollista, on Venäjän korvattava täysimääräisesti aiheuttamansa vahingot. Lisäksi korvattavaksi jää omaisuuden lähes 70 vuoden käyttö. Suomen valtion velvollisuus on perustuslakinsa mukaisesti tehdä kaikkensa evakkojen omistukseen liittyvien oikeuksien toteuttamiseksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä talvi- ja jatkosodan suomalaisevakkojen omaisuuden, erityisesti kiinteän omaisuuden, takaisin saamiseksi Neuvostoliiton Suomelta pakkoluovuttamalla alueella ja

mistä syystä suomalaisomaisuuden restitutiota ei vielä ole käynnistetty?

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 2014

Olli Immonen /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Olli Immonen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 137/2014 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä talvi- ja jatkosodan suomalaisevakojen omaisuuden, erityisesti kiinteän omaisuuden, takaisin saamiseksi Neuvostoliiton Suomelta pakkoluovuttamalla alueella ja

mistä syystä suomalaisomaisuuden restitutiota ei vielä ole käynnistetty?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kysymykseen on osittain vastattu kirjallisen kysymyksen KK 658/2012 vp yhteydessä.

Suomen alueluovutukset Neuvostoliitolle toisen maailmansodan seurauksena tapahtuivat toisaalta Suomen ja toisaalta Neuvostoliiton sekä liittoutuneiden välillä tehtyjen rauhansopimusten ja -järjestelyjen nojalla. Suomen alueluovutukset Neuvostoliitolle toisen maailmansodan seurauksena vahvistettiin kansainvälisoikeudellisesti Pariisin rauhansopimuksessa vuonna 1947 (SopS 19—20/1947).

Suomen valtio on korvannut suomalaisille omistajille ja evakoille luovutetuille alueille jäänyttä kiinteää ja irtainta omaisuutta vuosina 1940 ja 1945 säädettyjen korvauslakien perusteella, joihin kirjallisessa kysymyksessäkin viitattiin. Kirjallisessa kysymyksessä on myös nostettu esiin maasodankäyntiä koskevan Haagin IV sopimuksen (SopS 11/1924) artikloja (artiklat 46, 53

ja 55). On kuitenkin huomattava, että sodan oikeussääntöjä sovelletaan vain aseellisen selkkauksen aikana. Omistusoikeuteen ja korvauksiin liittyviä kysymyksiä on sittemmin käsitelty rauhansopimusten täytäntöönpanon myötä.

Suomalaiset yksityishenkilöt ovat panneet viereille venäläisissä tuomioistuimissa kanteita tarkoituksenaan hakea luovutetuille alueille jäänyttä kiinteää omaisuuttaan palautettavaksi tai korvattavaksi Venäjällä. Kanteet on hylätty tai jätetty tutkittavaksi ottamatta. Eräässä tapauksessa on asia viety Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen sen jälkeen, kun kaikki paikalliset oikeusasteet oli käyty läpi Venäjällä. Ihmisoikeustuomioistuin ei ottanut valitusta tutkittavaksi, koska se ei täyttänyt Euroopan ihmisoikeusyleissopimuksen 34 ja 35 artikloiden mukaisia tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä. Tuomioistuimen hallussa olevan aineiston perusteella, ja sikäli kuin valituksen kohteena olevat seikat kuuluivat tuomioistuimen toimivaltaan, tuomioistuin katsoi, ettei valituksesta ilmennyt yleissopimuksessa tai sen lisäpöytäkirjoissa tunnustettujen ihmisoikeuksien loukkausta.

Neuvostoliiton oikeudellisen seuraajan Venäjän Federaation ja Suomen välisessä sopimuksessa suhteiden perusteista vuonna 1992 (SopS 63/1992) osapuolet sopivat säilyttävänsä yhteisen rajan sekä kunnioittavansa sen loukkamattomuutta ja toistensa alueellista koskemattomuutta ETYK:in päätösasiakirjan mukaisesti. Parhaan lähtökohdan luovutettujenkin alueiden kehittämiselle molempia maita hyödyttäen tarjoaa Suomen ja Venäjän välinen rajat ylittävä yhteistyö.

Ministerin vastaus

KK 137/2014 vp — Olli Immonen /ps

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 2014

Ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 137/2014 rd undertecknat av riksdagsledamot Olli Immonen /saf:

Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att återfå den egendom, i synnerhet fast egendom, som tillhört de finländare som evakuerades i vinter- och fortsättningskriget från de områden som Finland måste överlåta till Sovjetunionen och

varför har man inte ännu påbörjat restitutionen av den finländska egendomen.

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Frågan har delvis besvarats i samband med det skriftliga spörsmålet SS 658/2012 rd.

Finlands landavträdelser till Sovjetunionen som en följd av andra världskriget skedde med stöd av fredsavtal och -arrangemang som gjordes upp mellan dels Finland och dels Sovjetunionen samt de allierade. Finlands landavträdelser till Sovjetunionen som en följd av andra världskriget fastställdes folkrättsligt i fredsavtalet i Paris år 1947 (FördrS 19—20/1947).

Den finska staten har ersatt finländska ägare och evakuerade för lös och fast egendom på de överlåtna landområdena enligt de ersättningslagar som stiftades år 1940 och 1945, till vilka också hänvisades i det skriftliga spörsmålet. I det skriftliga spörsmålet togs också upp artikel 46, 53 och 55 i IV Haag konventionen om landkrig (FördrS 11/1924). Man måste ändå notera att

krigsrättsregler tillämpas endast under väpnade konflikter. Frågor om äganderätt och ersättning- ar har sedermera behandlats genom verkställande av fredsavtalen.

Privata personer i Finland har väckt talan i ryska domstolar i syfte att av Ryssland återfå eller få ersättning för fast egendom på de avträdde områdena. Käromålen har förkastats eller inte tagits till granskning. I ett fall har ärendet förts till Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna efter att man gått igenom alla lokala rättsinstanser i Ryssland. Europadomstolen tog inte klagomålet till granskning, eftersom det inte enligt den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna, artikel 34 och 35, uppfyllde kraven för att saken skulle tas till granskning. På basis av det material som domstolen hade och till den del angelägenheterna kring det som klagomålet gällde hörde till domstolens kompetens, ansåg domstolen att det inte i klagomålet framgick kränkningar av mänskliga rättigheter så som det avses i konventionen eller dess tilläggsprotokoll.

Enligt överenskommelsen (FördrS 63/1992) mellan Finland och Sovjetunionens juridiska efterträdare Ryska Federationen om grunderna för relationerna mellan länderna avtalade parterna om att bevara sin gemensamma gräns samt att respektera dess oömbörighet och varandras territoriella integritet i enlighet med KSSE:s slutdokument. Den bästa utgångspunkten för utvecklandet av också de avträdde områdena på ett sätt som gagnar båda länderna skapas genom gränsöverskridande samarbete mellan Finland och Ryssland.

Ministerns svar

KK 137/2014 vp — Olli Immonen /ps

Helsingfors den 18 mars 2014

Utrikesminister Erkki Tuomioja